

Szabadka, 1871.

BÁCSKA.

Február 18-án.

VEGYESTARTALMU HETIKÖZLÖNY.

Megjelen: minden szombaton délelőtt.

Szerkesztő lakása:

Zombori utca, Reisner-féle ház.

Előfizetési feltételek:

1 negyedévre	1	frt.
1 félévre	2	"
3 negyedévre	3	"
1 egész évre	4	"

Hirdetések felvételnél a szerkesztő lakásán és a könyvnyomdában.

Hirdetések díja:

Egy 6-hasábos petitsor egyszeri beiktatása 6 k kétszerinél 5 kr. — Többszöri beiktatásnál nagy engedelményben részesülnek.

Bélyegdíj minden egyes beiktatástól 30 kr.

Az ó- és török-kanizsai takarékpénztárnak első évi kimutatása.

A) Forgalmi kimutatás.

Bevétel.

Részvény-tőke	25000	—
Bevételekből	130439	22
Könyvecske-díjakból	23	80
Letéti	6	39
Visszafizetett váltókból	178450	—
előlegekből	6245	—
Váltók kamataiból	6188	4
Előlegek kamataiból	403	15
Írásdíjakból	1595	72
Késedelmi kamatokból	99	22
Részvényátírási-díjakból	252	—
Felszerelésekre	1148	44
Bankoktól kapott kölcsönökből	49560	—
Nyomatványokból	378	40
Összesen	399789	38

Kiadás.

Visszafizetett betétekre	51819	32
Betétek folyó kamataira	348	60
Leszámított váltókra	291400	—
Előlegekre	12530	—
Tiszti és szolgál-fizetésekre	1800	—
Lakbérre	116	66
Felszerelésekre	1272	85
Irodai szükségletre	25	81
Adó és bélyegre	217	50
Vegyes költségekre	450	38
Bankoknak visszafizetett kölcsönre	38160	—
Bankoknak fizetett kamatokra	847	16
Nyomatványokra	353	38
Pénztári maradvány	447	72
Összesen	399789	38

B) Mérleg- és vagyon-kimutatás.

Tartozás.

Részvény-tőke	25000	—
Betéti	78619	90
„ I. félévi tőkésített kamatok	403	51
„ II. „ „ „	948	34
1871-ik évre előre felvett váltó-kamatok	1210	92
Bankok követelése	11400	—
Egyenleg mint tiszta haszon	2259	79
Összesen	119842	46

Követelés.

Leszámított váltókban	112950	—
Előlegekben	6285	—
Bankoknak előre fizetett kamatok	159	74
Pénztári maradvány	447	72
Összesen	119842	46

C) Jövedelem és költség kimutatása.

Tartozik.

I. félévi 5% betéti tőke után tőkésített kamatok	403	51
II. félévi 5% betéti tőke után tőkésített kamatok	948	34
Folyó kamatok kifizetettek	348	60
Tiszti és szolgál-fizetésre	1800	—
Lakbérre	116	66
Irodai szükségletre	25	81
Adó és bélyegre	217	50
Különfélékre	450	38
Bankoknak kamatok	687	42
Felszerelési veszteség	124	41
Egyenleg mint tiszta haszon	2259	79
Összesen	7382	42

Követel.

Váltók kamataiból	4977	12
Előlegek kamataiból	403	15
Írásdíjakból	1595	72
Késedelmi kamatokból	99	22
Könyvecske-díjakból	23	80
Részvény-átírási díjból	252	—
Letéti díjból	6	39
Nyomatványokból	25	02
Összesen	7382	42

Kelt Ó-Kanizsán, 1870. évi dec. hó 31-én.

Grüner Adolf, pénztárnok. Kafga Gyula, igazgató.

Dembzky Ferenc, könyvvezető.

Gazdászat és nemzetgazdászat.

Mezőgazdasági haladásunk föltételei.

I.

Hátramaradt mező-gazdászatunk tökélyesítésre vár. Ezen tökélyesítésnek azonban bizonyos meghatározott irányt kell kijelölnünk.

Az irányt csak a tapasztalati észleletekre fektetett tudomány adhatja meg. Azon irányt kell nekünk is követni, melyet más művelt nemzetek követtek viszonyítva körülményeink, nemzeti jellemünk, éghajlatunk stb. hez, melyeket tekintetbe kell venni, ha sikeresen akarunk működni.

Célunk lehet csak tudományos mező-gazdászatot létesíteni, — ez azonban a vége, melyet elérni még tizedekbe fog kerülni.

Küzdés az élet. S azt lehet mondani, hogy csak az él, aki küzd bizonyos célt elérhetni.

Sokan szokták hangoztatni, hogy vannak mező-gazdasági és vannak iparországok, amely azonban töves felfoghatunk tudományos mező-gazdasátra, midőn iparunk is van, vagy el van-e kárthatva valamely ország, hogy még mező-gazdasági eszközeit is külföldről hozza be? Avagy lehet-e gondolni oly rövidlátó népet, mely a saját termelési előnyt ne látná be s ne törekednék maga is saját szükségzeit kielégíteni? Avagy talán az első ember kapáját vagy ásóját más készítette? — Teremtünk a földön mindenütt központokat, hol a gyármunkást a mezőmunkás lássa el ennyivalóval s amaz ezt ruhával, a kölesönös termelés és fogyasztással megkíméljük a vitelbért.

Ez vége, ez tulajdonképeni kifejtése a mező-gazdaságat észszerű és tudományos kifejlődésének.

Figyelniük kell azért, nehogy az egyoldalúlag kifejtett mező-gazdasáttal odajussunk a hová a közép rajnai tartományok, hol a középkori tulságos bortermesztésnek az letta a következtése, hogy most ép oly irtásokot lehet látni a szőlőhegyeken, mint p. Erdélyben a fenyveseken.

A középkorban t. i. a fejedelmek e tájra vonultak mulatni s ezen fogyasztásnak lehet tulajdonítani, hogy mindenki bort termelt s annak árából könnyen szerezhető meg a többi élelmickek, az idő és körülmények változtak, a fejedelmek elmaradtak s most az irtásnak esnek a szőlők áldozatul, hogy legyen nekik a bor mellé kenyerek is.

Az anyagi téren úgy mint a szellemi a túl-műveltség megbosszulja magát.

Tehát nehogy ily túlságba eshesünk — amitől ámbár nem igen félhetünk — de hogy az egyoldalú műveléstől is távol maradjunk, nem tartjuk fölöslegesnek bizonyos általános elveket e részben szelöztetni.

A történelmi alapra fektetett tanulmány és irány az, mi bennünket földadatunkban kiségethet, — mint letünk azokká a milyenek vagyunk csak a történelem tud felelni, — mivé lehetünk? — a deductio vezethet.

Politikai esélyektől el kell tekinteni, mert ha ily föltételekbe bocsátkozunk úgy minden tanulmány hiába volna, — egy circulus vitiosusba kerülünk s mondhatnók, minek tanuljunk, hisz úgy is meghalunk.

Legelőször is azon kérdés merül föl, mily nagy területen lehet a lehető legnagyobb termelést létesíteni, és mily gazdálkodás mellett mily tőke befektetéssel s mily nagy munkacrés és munka felosztással?

Megkísértjük felelni eme kérdésekre bizonyos meghatározott eszmenetet követvén.

A föld nagyságától függ a tőke befektetési és munka fölhasználhatóság, e három tényező a termelésnél elválaszthatlan. —

Minden használt erőnek pihenés szükséges, hogy ismét használhassuk azt; ezen elv irányadó a földművelésnél is s azért látjuk a primitív mező-gazdaságban a földpihentést mint fölvetet a további termelés lehetségesítésére roppant földtulajdonok mellett.

A tudomány és műveltség előrehaladtával az erő föntartás bizonyos eszközök által lett lehetővé, s itt a pihentetés helyett a trágyázás kisebb földterímetek mellett. Annak, ha a termelés által elvett erőt nem helyettesítjük, — rabló gazdálkodás s oda juthatunk, hová az Eufrat és Tigris egykor viruló és termékeny, most sivár vidéke. Sőt mi több meglehet mutatni, mint hogy alább a termékenység ha vissza nem adjuk a földnek amit elvettünk p. Amerikában New-York vidékén, hol 80 év előtt bizonyos földterületen, hol 25 — 30 Bushellel termett, most 12-öt ad. Hazánkban 1868-ban átmetszetileg termőföldünk 13 véka gabonát adott, holott mindig lehetséges észszerű gazdálkodás mellett 38 vékát termelni átmetszetileg, ennek csak is a rabló-gazdaság az oka, t. i. nem adjuk meg a földnek ami a földé. — Ily gazdálkodással igen könnyen megtörténhetnek velünk mint Amerikában a virginiaiakkal és kentuckyiakkal megtörtént t. i. addig használták a földet, míg az megtagadta a szolgálatot s kénytelenek voltak máshová menni, — minékünk azonban, „e földön kívül nincsen számódra hely,“ — s mivel így van, minden törekvésünk egy észszerű mezőgazdasátra legyen irányozva! —

A mellett, hogy a földerejét megtartsuk, még más körülményeket is tekintetbe kell venni, t. i. az előbb kifejtett eszmével összhangzásban a legnagyobb termelést is kell célul tűzni s fokozatosan előre haladni.

Egyik legnagyobb szegénység (kalamitás) lenne e részben a föld nem részarányos fölosztása. — A társadalmi viszonyok nálunk olyanok voltak, hogy nem engedték meg sem a latifundiumok sem a túlságos kis parcellirozás létesítését.

Mindazonáltal van egy igen észszerű elv a nagyobb birtokosokra nézve, nehogy az összesség általuk szenvedjen u. i. a könyvvezetés az egyes földek termelési képességére nézve.

Ily könnyű vezetés, a melynél évenként kiűnnék, hogy a termelési költség arányban van-e a termelvényvel, arra vezető nagyobb földbirtokosainkat hogy azon részét földjeiknek, melyek a termelési költséget sem hozzák be (már t. i. ha ilyenek volnának) hasznosbérbe adnák azoknak, kik azt fel tudnák használni. Kicsinységeknek tesszik ilyenre csak gondolni is, de ha meggondoljuk, hogy ezzel nemcsak magunknak, de az összességnek tartozunk, hogy inkább ilyenekben helyezett hazafiság: hazánk anyagi jólétét emelni többet ér, bármely fényes beszédnél és lármánál!

Amint a társadalmi életben korjelenség az, hogy ha nincs vagy csak igen gyér a középosztály, úgy van ez a termelésre nézve is a talaj tulajdonra nézve.

Közművelődés, iskola.

Alkalmazzunk népiskoláinkban tanítóknőket.

Tények és élő példák után közművelődésé vált már napjainkban, hogy a leggyorsabb, leghatalmasabb leghatározottabb nép jövőben az lesz: mely legtöbb műveltséggel fogja napimunkáját végezni; a mely nép nemcsak tud olvasni, hanem valóban olvas is, részint hogy ismeretét szaporítsa, vagy nemesen szórakozzék; részint hogy képességet szerezzen magának a közügyekbeni részvételre, vagy hogy teendőit minél gyümölcsözőbben „intézhesse“.

A műveltség alapvetője s terjesztője az iskola; az iskola lelke, mindene: a jó tanító. Csakhatatlan számokkal kimutatott tény, hogy Magyarországnak legalább is husz évre van szüksége, míg annyi tanítót állíthat elő; mennyi népművelésünk sikeres kezelésére megkívánatik.

Husz esztendő! Boldog isten emmi ideig várakozunk-e a jövőnk, fenmaradásunkat egyedül biztosító intézmény, népművelésünk teljes kifejtésévé, midőn fél év alatt nálunk négyszerre nagyobb nemzetet látunk földre vetni.

Használjunk fel hát minden alkalmat hiányaink pótlására, hogy bár mit határozott legyen felőlünk a gondviselés, akármely véletlen esély bekövetkezéssel elmondhassuk legalább azt: hogy megmentésünkre nem mulasztottunk el semmit.

Alkalmazzunk közműveltségünk mielőbb megteremtésére céljából nép-

iskoláinkban tanítóknőket, mint ezt a külföld legműveltebb államaiban tesszik; tesszik különösen Amerika egyesült államaiban: hol a tanítói személyzet nagyobb felét képezik a nők.

Külföldre, Amerikára hivatkozunk; de korán sem azért, mintha idegen intézményekbe volnánk szerelmesek; s mintha nem tudnánk: hogy a mi másutt jó, az nálunk nem mindig igér sikert. Hivatkozásunk egyszerű oka: hogy az újítási viszketeteg vádját elkerüljük; másfelől pedig annak bizonyítása: hogy a mi ajánlunk; azt már máshol sikerrel alkalmazták.

De hogy javaslatunknál álláspontunkat megjelöljük, kijelentjük: hogy mi eltérőleg az amerikai rendszertől a nőtanítók alkalmazását nálunk csakis leányiskolák számára tartjuk helyesnek, s első sorban megyénk viszonyait hordjuk szemünk előtt.

Megyénk 110 községe közül legalább is százban több iskolának kell lenni egyénél. Ezekben tehát semmi nehézséggel sem jár az úgynevezett leányiskolák alakítása, s azoknak nőtanítókra bízása, nem említtve az egyes községekre ebből eredő előnyt, a mennyiben a törvény szerint a leánykák kézimunkákban is oktatódnak lévén, ez által külön kézimunka-tanítónők tartása fölöslegessé válik.

Ezen ügyet jelen alkalommal csak érinteni óhajtván, most csak azon előnyöket fogjuk itt röviden felsorolni, melyeket az amerikaiak a nőtanítók alkalmazásából nyerne. „Az első haszon a gazdálkodás; mert a nő tanítók évi díja legalább is egyharmaddal kisebb, mint a férfiaké, a mi Amerikában annyival inkább tekintetbe jöhet: minthogy ott ötszörte több népiszkola van, mint egész Európában. Továbbá elfogadott tény gyamint tekintetik, hogy egyenlőtökü képzettség mellett a nő, a mit tud, biztosabban képes a gyermek lelkének átadni, mint a férfi. A nőben ugyanis kevesebb a durabosság, szárazság, feszesség és több a türelem és szelidség mint a férfiban. Megállya az anya ösztönével képes növendékei figyelmét lebilincselni, s különösen a legelső tanítás száraz kezdetét csaknem játékká varázsolni. Már maga a női gyöngédség és szépség kedvessé teszi a tanulást úgy: hogy az iskolát nem azon zord, büntető, unalomteljes helynek tartják a gyermekek, melytől csak félne lehet“; hanem a családi tűzhely folytatásának, a hol az idősebb testvér az ifjabbakat oktatja.“

De még a családi életre is közvetlen előnyt hisznek az amerikaiak a nőtanítók alkalmazásából nyerni.

A több — kevesebb évig tanítóskodott nő végül férjhez megy, a családban öt felegyem — s rendszeret, világos gondolkodás, magasabb képzettség s példányszerű előképzettség jellemzik az anyagi teendőkre, ki mások gyermekeit tanítván és nevelvén megtanulta sajátját is nevelni; kinek kör-

*) De talán a férfitanítókat iskoláit sem tartják ilyeneknek? Szerk.

ből ezeknél fogva számítvák a tudatlan s az élet soknemű tökéletlenségeinek jó része Tovább fűzhetnők meg az e tárgy körüli nézeteket, egyelőre azonban elégnék hiszünk emnyit.

Legfőbb óhajtatunk, hogy az eszme figyelmet keltsen, s a netalán felmerülő kétélyeket eloszlatva a megvalósításhoz fogjunk.

X. X.

A gyermekkeretek fontossága.

Az újabbkori népművelés lelkes megteremtője Pestalozzi különösen azon fölvéte által hatott reformatorikag, miszerint mielőtt a gyermeki szellemben fogalmak alakulhassanak, szemlélet és tapasztalatnak kell azt megelőznie, a melyre vonatkozhatnak egyedül a fogalmak. E tételez az a pedagógia megfontolhatatlan alapelveül tekintetik. — S mégis — miként egykor az inductio híres megalkotójával, Baconnal történt — Pestalozzi s tanítványai is oly kimondás által a hibás gyakorlatot elhárítani képesek nem voltak, sőt nagyrészt annak hibáosságát nem látták be. — A német gondolkodó tanítók ezrei dacára még ma is külön „szemléletit oktatás“ van a tantervekben, a katekizmus, nyelvtan virágzásnak örvendenek s a többi tanokban is többé kevésbé csak az úgynevezett logikai észfejtésre, egy a gondolkodó psychológ előtt „fából csinált vaskarikára“ figyelnek. A módszertan ez évszázadban óriási haladása dacára valóban iskolai oktatásmódot még mindig csak az üvegházi növényápoláshoz hasonlít.

A nagy eszméket határozott eszközök és kijelölt utak szerint az életbe bevezetni bizonytalán aligha kisebb érdem, mint ezen eszmék elvi felállítását. Pestalozzi elvének valóban gyakorlatba hozása érdeme Fröbel műve. Ez az, a mi a szerény thüringiai népharát nevet évszázadokra is megörökíti. Mindamallett a közönséges életben jelenleg az ő nevével nem egy nagy tudományos reform hanem inkább egy a kisdodek nevelésére szánt intézet az úgynevezett „gyermek keretek“ vannak egybe kapcsolva.

Hazánkban a gyermekkeretek s Fröbel nevével is csak a legújabb időkben kezdik emlegetni s igen természetesen alig van néhány szakferfi, ki azok jelentőségéről tiszta fogalommal bírna, a legtöbbben a újítások szokott egyoldalú fogadtatásában részeltetik s még az érdeklettebbek is csak egy javított kisdodekös módszert látnak benne. E fellegetések hiánya nézetem szerint épen e mélyebb nézpontra nem ismerésében áll s e célból szükségesnek véltem, talán első ízben, e helyen is e szempontból ismertetni e jelentékeny s nagy feltűnést okozott intézetet.

Mindenki tudja azt, miszerint az öntapaszlatot sokkal maradandóbb benyomást tesz a szók általi leírásnál. Ki látta a vihart és árvizet, ki utazott hó felte havasok a mérhetetlenmessze nyuló tengereket, az tisztább fogalommal bír arról, mint a ki száz

és száz leírást olvasott rólok. Még több. A legszebb képtárak, Iparmúzeumok látogatása nem elegendő, ha a technikai részről legkisebb fogalommal sem bírunk. — S más oldalról tekintve a legügyesebb munkás, a legszorgalmasabb buvár csak akkor lesz mester szakmájában, ha annak eszméjéről fogalmat volt képes teremteni magának, ha az a mit keze alkot, egyszersmind öntudatos szemléletnek eredménye is. Egyszóval az elmélet s gyakorlat helyes egyesítése képezi valóban a teljes egész embert.

S ha már most a nevelésnek nem lehet más célja — s ez kétségtelen tény, mint a gyermeket teljes emberré nevelni úgy mulhatatlanul szükséges is, hogy a gyermek összes vele született hajlamai a természet által kimutatott rendben fejlesztesse, szükség, hogy az öntudatlan szellem öntevékenysége természetesen vezetés által jusson el az öntudatos teremtői munkásságra. S ez az, a mit Fröbel tett s a mit a szerény gyermekkeretekben feljárt. A thüringiai nemes ember barát genialitása egész hatalma s lelkesültsége egész mélyével hatol be a gyermek kedély világába: e nagyszerű tapasztalat világnál teremtette meg elődöknél sokkal tökéletesebben azon nevelési rendszert, mely-életkeletre mély philosophiai becséltől — a nép tanítót először teszi öntudatosan s okzerűen nevelővé. A nagy mester Pestalozzi egy nevelési mechanizmust akart, melynek segítségével a legegyszerűbb tanító is képes legyen a gyermeki szellemből egy ideált alkotni: az ő legnagyobb tanítványa Fröbel belátta, hogy a gyermek egyéni különbsége miatt ez lehetetlen s épen ezért a nevelő feladatát oda tűzte ki, hogy ez a gyermek önfeljölésének szigorú szemlélője s öntudatos vezetője legyen, ki az egyéni séget mindenkor az egészszel összhangban tartani igyekezzék.

De miként lehet ez? — kérdi talán a gyermekkeretek felületese szemlélője. — Hiszen ez intézetek módszere egészen csak a játék rendszerítésében áll, s az oktatásból az általánosabb s tágabb látókörű eszmék ki vannak zárva. Épen ez által, feleljük mi. A kifejtellen értelem természetesen menetez, hogy mindenkor csak az egyet a százebb körít karolja fel. A gyermek, ki lába közé tett botot lóvak tartja, fogalommal sem bírhat az organismus és mechanizmus különbségéről, a kisdodek, ki istent utáloz hasonlója, értelem nélkül hangoztatja vissza a cathecismus szavait a szent háromságról így tovább. De az értelem lassanként megjön, a különbözőtetések s összehasonlítások a dolgoknak mindinkább mélyebb ismeretere vezetnek s mindez a gyermek önmunkája — a játék által. Igen a játék a gyermek munkája, épen az a mi a felhőttnél a technikai vagy értelmi működés. Minden egyes test és tapintás, mely a gyermeket játszószerevével és a természet különböző tüneményeivel összehozza, egy-egy új utat tüntet fel előtte s közelebb vezeti őt a tiszta ismerethez. A nevelő feladata e munkát megszervezni, megteremteti az utat, melyen az a természetes fejlődés szerint haladjon s ne sirjon el a

TÁRCA.

Júszuf és Zuleikha.

Mutatvány D s á m i persa író regényes hőskölteményéből.

Jónás Jánostól.

(Folytatás.)

Bevezetés.

A remény bimbóját nyisd fel, ó istenem! Virányid rózsáját mutasd meg émeckem! Mint bimbó ajkai molygjan kertecském, S e rózsza illatán add hogy ádáljak én E nyugtalan világ csak szerjél émeckem, Boldog ha kegyelmed én megismerhetem. Imádni tégedet — csak erre gondolok, Nevedet dicsérni — nyelvemnek földolog. Fegyverül a szellem erejét kérem én, Győzelmet adj nekem a szónak harcterén. Te tevéd, hogy szívem gyöngyöket rejteget Hadl hozza tehát nyelvem e kincsüket. Mivel te (vágdat) el a kedélyen köldökét.) Töltse hát melszom²⁾ el a két Káfközét,³⁾ Tollanok adj cukornyelvet, ha verselek, Könyvemet illata ámbával töltse meg. Nem érte senki sem a szónak célzatát, Könyvemnek csak nevére ismerte a világot⁴⁾ Ez édes álamban oly dús vendéglőben itt Hiába kerestem ily ének hangjait. Tovább ment a vendég a borivás után,

Kiki üres kancsót hagyott csak asztalán. Nem láttam ostobát, nem láttam báloset én. Hogy e borból lett vón egy pohárral kezén Ne tartson alszgyen s rajta hát, Dsámi te. Legyenbor vagy seprő, a mid van nyujtsd ide!

Zuleikha álma.

Gyönyört hintve mint az ifjúság hajnala, Szépen mint életrégg, szállt le az éjszaka. Sürgős után nyugvást keres hal és madár⁵⁾ Lábát a szóbeszéd uszályba vonta már⁶⁾ A világ színhelyén — nézőkkel telt nem régg Csakamenny számtalanecsigilla viraszt még. Ör szemére álmot lop az éj, a hamis. Némul a harangok nagyszavú nyelve is. Nyakára gyűrűt fon a kutya farkából, Egy hangot sem szalaszt körül font torkából. Tört készit szárnyából a legok lakója S maga lesz hangzatoss sájjának bakója.⁷⁾ Királyi lakon a magas küpedelet Oriás mátkéjnek nézik az őrszemek. Álommal küzd szemök, küzdhet, de nem soká, Mivel a mák foje álomba ringatá. A dobok nappali pergése elnémül, Dobosok kezéből a dobverő kihűll. Hallgat a Muezzin rikoltó szózata⁸⁾ Felholtan álvók közt maga is alszik a. — A cukorajkó lány, alszik Zuleikha is, Két szembe álomba fűrészött két nárcis. Kigyózáva terül el vánkösán a jacint,⁹⁾ Teste a nyugágyra viruló rózsát hint. S a mint felkúszálja szembujját¹⁰⁾ a lepel, Rózsákra képet fest lágy selyem ecsettel.

Testi szemét ugyan az álom bezárta. De szíve más szemét egyszersmind kitartra. Ajtáján mintha egy szép ifjú nyitna be — Mit mondok ifjút én szellemről beszélve! Dicsfényben sugárzott viruló oreája, A khuldi hírikkal¹¹⁾ a versenyt megállja. Széps get, kellemet tölök mind ellopta, Igző bájait mind ő tölök kapta. Puszpánggal versengett sugár szép termete, A szabad cyprus is szolgaként engede.¹²⁾ Leonold fürteit láncoknak nézhetnéd, Melyekkel megköti az ész lábát s kezét¹³⁾ Homlokát sugárból övezé koszorú, Mely előtt nap és hold szerényen leborul. Ivelt szemöldöke szent fülkét képezett És ámbarsátort szunyáldó szem felett. Arca szelid hold a paradicsom egén, Mely épen átvonul a nyilas ég jegyén.¹⁴⁾ Igző szemébe szürméz hint a kellem,¹⁵⁾ Pillái nyílnak szív nem állhat ellen. Cukrot szór, ha mosolyg, a két rubin ajak, Szájából, ha beszél, édesség folyhat csak. Láttad a hajnalban cikázó villámot? Véléd, hogy rubinból foglaltgyöngyét látod¹⁶⁾ Mosolyra ha nyílik Plejásza, fényt derít, A család pisztácia szava áld s keserít,¹⁷⁾ Gömbölyű álla ép olyan mint birsalma, Azaz olyan mint birs almára akasztva.¹⁸⁾ Mint a varjú fészek a rózsák virányán, Olyan az anyajegy viruló oreáján,¹⁹⁾ Ezüstből egy-egy rúd karjainak párja, Derekáinak képül csak a hajszál járja. — (Folyt. köv.)

J e g y z e t e k.

- 1) A keletiek szeretik a világot szerájhoz, azaz fűg d'hoz hasonlítani, melyben az egyik ember ki, a másik bennegy. Ugyanígy később világ.
- 2) Itt célzás történik a moszkuskekre, melynek köldökéből nyeregük az erős illatú mosusz vagy pézsma.
- 3) Mohamedan fogalmak szerint a világ éjszaki és déli szélén egy egy hegylőne van, neve Káf, melyen a dsimek vagy rossz szellemek laknak. Egyik Káfol a másikig tehát annyi, mint a világ egyik végéről a másikig. Költők azt mondja: Te isten, adtál nekem költői kedélyt, add hát, hogy költeményem szépsége az egész világot betöltsé.
- 4) Az a Júszuf és Zuleikha nevet mindenki ismeret ugyan a korából, de senki sem tudta, mennyi költői népség van e pár történetében, mivel azt előttem senki sem énekelte meg.
- 5) Hal és madár az egész élő természet. A hal legalantabb, madár legfentebb lakik.
- 6) Lábát az uszály alá venni annyi mint valamivel felhagyni, megszűnni, pihenni. A kép onnan ered, hogy a keletiek, ha lohnak, azaz pihennek, lábukat hosszú kaftájuk alá szedik.
- 7) A madár, ha alszik, fejét szárnya alá vonja, mely törhöz hasonló. Ezzel tehát mintegy elvágja torkát a madár és nem énekel többé.
- 8) Muezzin a templomszolga, a ki a minaretről ötször napjában hangos kiáltással imádkozásra emlékezteti a hívőket.
- 9) Azaz haja.
- 10) Szemből a jácint persa neve. A mint Zuleikha lágy selyem haja felkúszálódik, szép sötét vonalakat képez rózsacserén.
- 11) Khuldi a paradicsom neve, hol a hívőket ifjú szüzek — hírik — bologtítják.
- 12) A cyprus egyenes növényénél fogva a szabad-ság jelképe. De József sugár termete előtt az is szolgává alacsonyul.
- 13) Azaz: szereltemől örültté teszi az embert.
- 14) József szeméi nyílakat kiváldóznak; arca — a hold — tehát épen a nyílásban.
- 15) Szürme egy maró por, melyet kelet kancéjái szemükbe hintenek, hogy azoknak epedő kifejezést adjanak. De Józsefnek erre nincs szüksége, mivel e szolgálatot már maga a természet es kellem is megteszi.
- 16) Hirtelen mosoly alkalmával mint hajnalpírban a villám tűnnek elő gyöngy fogai rózsás ajkai közt.
- 17) Plejás és pisztácia a száznak gyakori képei.

több. A
otgatása
l legkís
ás oldal
a leg-
sz mes-
ól fogal-
ha az
ntudatos
ával az
é képezi
em lehet
mint a
gy mul-
gyermek
ermészet
k, szük-
öntevő-
tal just-
asságra,
szerény
ngái ne-
hatalma
ól be a
zerül ta-
elődelmé
si rend-
becséd-
datosan
Pesta-
melyen-
nitő is
ól egy
ítványa
egyéni
m ezért
y ez a
emelője
egyéni
ban tar-
talán a
Hiszen
a játék
az álta-
vannak
A kifej-
z, hogy
o körül
zé tett
bírbat
ségéről,
a, érte-
athecis-
tovább.
külön-
goknak
ezetnek
a játék
unkája,
ni vagy
test és
szerével
nyerivel
felöltte
etre. A
i, meg-
nézetes
on el a

céltalan törekvések felé, melynek a leendő ember egész élete feláldozva leendő.

Két nagy elv van e működésben való-
sítva, melyet senkinek sem kell felednie,
ha Fröbel felett itélni akar. Az egyik az,
hogy a legelső benyomások a legtartósabbak
s azon irány, a mit a gyermek nyer, egész
életére befolyással bír s azért itt a kisdetek
e bimbó korszakában nincs, nem lehet egyet-
len egy intézkedés sem, melyet közönyösen
lehetne tekinteni s melynek a jövővel ösz-
szefüggését mellőznünk szabad volna. A másik
az, hogy miként a természetben, egy az
emberi természetben is minden, egy orga-
nizmus egész, s ki ez egészben csak egy
részt emel is ki minden tökélye dacára há-
nyos művet alkot, mert az összhangzás erő-
szakos szétbontása idővel megbosszulja magát.
Az embert kell tehát nevelnünk s nemcsak
túlost, mint eddig az iskolában céloztatott
hanem embert, ki minden individualis kül-
lönbsége dacára is az egésznek egy tagja
s kinek már gyermekkorában alkalmat kell
adni, hogy tehetségeit minden irányban kifej-
lessze hogy később az egy határozott élet-
pálya kiváló folytatása dacára ne legyen
csak gép, hanem mindenkor ember is. S
ha majd egykor a gyermek-kertek megala-
pítója szép eszméje megvalósításához közel,
ha minden ember értelmes, érzelmdús és
művészi fogalmakkal bíró egyén leendő, akkor
jón el csak az idő, hol a társadalom kebelé-
ben támadt pártok egymást megérteni képe-
sek lesznek s a sokoldalú változatosság mel-
lett az egyesek közösen áll vevő törnek az
emberiség nagy céljai felé. Ne nézzetek azért
kicsinylőleg a kisdetek e működésére a
gyenge csirában benne van a nagy fa min-
den eleme, melynek gyümölcse egykor boldog
ságot fog szétárasztani.

Elég legyen emi az alkalommal. A t.
szerk. engedelmével (kérjük) később egészen
népszerű nyelven a gyermek-kertek benső
berendezése néhány főbb részleteit is eljá-
tom itt ismertetni. Addig is igyekezzék
Bácska művelt s nép nevelés iránt érdeklő
közönsége önszemlélet s gyermek-kertek
alkotása által férjeszteni századunk ezen
egyik legszebb eszméjét.

György Aladár.

Hangok a központból.

Zombor, 1871. február 14.

Mi eddigelé is, merész accordokban és
hangos hangon eregettünk „Hangokat a köz-
pontból,” hanem a szerkesztőség úgy találta
hogy azok rekedt hangok és gixerekkel
vannak saturday; és így nem lehet azokat
kotta, akarom mondani sajtó alá boesjtani,
miért meghagyatott az igaz hívő műzulman-
nak, hogy addig ne merészeljen sem a köz-
sem egyéb pontokból hangokat eregetni,
míg kemény basus hangját vissza nem nyre-
rendi.

A lelelc.

Németből.

A vonat indulófélben volt. Süri ember-
tömeg hullámozott a pályaudvaron. A felügyelő
az utasok jegyeit követelő.

Egy első osztályú coupe hoz lépett,
melyben több előkelő utas volt; egészen
négy személy: egy öreg s egy fiatal ur s
két hölgy.

A felügyelő megvizsgálván a jegyeket
udvariasan nyújtá azokat ismét át s már be-
akará csukni az ajtót, midőn egy nagyobb
rangú hivatalnok szavára megfordult.

E pillanatot felhasználá egy öreg asz-
szony s esodálatareméltó ügyességgel egy alig
5 éves szegényesen öltözött leánykát eszű-
tatott a coupe ba; mire gyorsan eltűnt a so-
kasság között.

A felügyelő mindezt észre nem vevén,
mélőtt az utasok bámulatukból szóhoz ju-
tottak volna, bezárá az ajtót s gyorsan tova
sietett.

„Ez már pompás,” kiálta a fiatal ur,
ki deli termet s kellemes külsővel bírt,
„hasonló ügyességet csak bűvészek s egyéb
ily fajta boszorkány-mestereknél láttam.”

„Hallatlan szemtelenség,” jegyző meg
az idősb, nagy gögösen szemlélgetve arany
lorgnon-ján a felénk kis teremest.

„Horribel,” mondá hidegen és megve-
tően az egyik hölgy, ki az urak társaságá-
hoz tartozott, „hívd a felügyelőt papa, hogy
ez innen kipszutfoljon.”

Erre azután úgy megszóppentünk hogy
egy pár hétig csakugyan a torkunkba reked-
tek a központi hangok.

Most azonban dicsőség a nagy Allah-
nak, tökéletesen hangunkhoz jutván, nem is
mulasztjuk azt akképen hangsúlyoztatni, hogy
az egész Bácskában viszhangozzék.

A farsangi idénynek, no meg saját
természetüknek is megfelelőleg, a bálokról
fogunk tiszta hangokat zengedezni.

A január 31-ki polgári casinó bál
egyike volt a legkedélyesebb, és vigabb
táncmulatságoknak. A bájos hölgykoszorú,
és a feszelen vigalom közepett bizonyára
jól érezhette magát mindenki.

A sok kedves alak közül D. B.; Szt.
B. k. a. mint bálkirálynők leginkább kiténtek.
Elvezetesen, szerfeletté vigan töltök az
estét szerb testvéreink február 4-ki „Besze-
dájában” (hangversennyel egybekötött táncvi-
galom). Jó testvérekhez illően természetesen
összeüllelkeztünk, és össze is esokolóztunk
egymással. — No persze ez utóbbi manő-
ver már az éteremben, és a jó kedvű hon-
polgárok között történt.

A hangverseny is, egészen egybevágó
és sikerült volt.

A táncvigalmak sorát befejezte a február
hó 8-án tartott nagyszerű „körü” bál. Utoljára
maradt, mint az igaz hívő műzulmanoknak
Allah paradicsomának boldogsága.

Tagadhatatlan egyébiránt, hogy a köri
bál volt az idei farsangi idény legelegansabb
és legfényesebb táncvigalma nem csak a
központnak hanem tán az egész környéknek,
valóban gyönyörű hölgykoszorú adott egy-
nának légyottot a bálban. — A nők kiténtő
izléssel, és egyáltalában igen választékosan
voltak öltözve. — Ott láttuk a „dalköri”
bál kedves alakjait utoljára. — A bálkirálynői
Br. Majthényi Ilona, Demerac Blanka úrhöl-
gyek ismét teljes szépségükben ragyogtak;
nem különben B. M. Mil. N. Szt. B. G. F.
Pr. V. kisasszonyok bájosan kedves alakjait
is, gyönyörrel volt alkalmunk szemlélni. —

A feszelen jó kedv és tánc kivilágos
kiviradgig tartott.

Bizonyára szép emlékekkel szívünkben
távoztunk mindnyájan az érdekes vigalomból.
Hírlik egyébiránt hogy e hó 18-án
megtartandó jelmez bál is nagyszerű, és a
maga nemében páratlan lesz; no de hogy is
ne a központ fél millió francia hadifogoly
javára fog táncolni. —

Ilyeténképen e jelmez bállal befejezzük
majdan a farsangot. —

Egyveleg.

Báró Eötvös helyébe vallás és közok-
tatásügyi miniszterré dr. Pauler Tivadar a
m. k. egyetemen a büntető jog- és észjogtan
koszorús tanára, kihez az ifjúság a legne-
legobbban vonzódott és a kit szeretetével min-
amnyi tanárja fölött kiténtetett. Rajner Pál
belügyminiszter helyébe Tóth Vilmos lépett.
A francia választások befejezzék, és azt

mutatják, hogy a constituanteben a béke és
monarchicus párt győzni fog a háború és
köztársasági párt felett. A francia területen
jelenleg 780,000 német katona van. Német
lapok szerint a francia haderők száma je-
lenleg 300,000 emberből áll, de azt hiszik,
hogy a fegyverszünet lejártáig az összes
francia haderők száma 6—700,000 embert
fog tenni. A kicézett Párisból oly sokan
mennek Versaillesba, hogy ott élelni szere-
ket vásároljanak, miszerint ezt korlátolni
kellett. Brüsseltől távirják, hogy Thiers
egy orleanista pártfőnök élén állana, mely
Franciaország kormányát a belga királynak
akarja fölapítani.

Duna-Adonyban febr. 8-án esti 9 óra
tájban a feljövő hold egy függőleges egyenes
vonalt képező, fel- és lefelé terjedő veres
sugár tengerben mintegy úszni látszott. A
sugarak színe a holdval egyszínű, veresnek
szélessége pedig valamivel csekélyebbnek
mutakozott, — a fel- és leterjedő sugárnak
nagysága és tömörsége egyforma volt. —
Az ég boltozatjának napkeleti része csillagos,
az északi és nyugati része boros volt. —
(„Hon”-ból.)

A legnagyobb vagyon, melyet magán
személy valaha hátrahagyott, alkalmasint
Brassey, elhunyt vasútállalkozó vagyon.
Egyedül ingó vagyona, nem számítva rop-
pant birtokát, 5,500,000 font st.-get tesz.

Különfélek.

Beküldetett. A szabadkai iparos és
kereskedő segédek önképző és segélyegye-
lete folyó hó 12-én igen szép részvétel mel-
lett megalakult s alapszabályait — országha-
tósági helybenhagyás reményében meg is
állapította. Tagjai között, a közvetlen érde-
kelt segédekön kívül, iparos-mesterek, keres-
kedő főnökök s a honoratiók közül is
szép számmal vannak; mely körülmény
bizton remélünk engedi, hogy azon szép
eszmé, mely napjainkban mindenfelé élénk
felkarolásnak örvend, a társulás mely em-
beri társadalmunk újra szülésére van hivatva
— városunkban is testé válik. (Adja Isten!
Szerk.)

Erdei Elemérnek jutalmul szom-
baton, február 18-án „A parisi jeszuita” v.
„Házasság a bastillában” Éjszaki Károly
— a fővárosi színházakban közkedvességet
aratott vigjátéka fog helyben először színe
kerülni. — Reméljük, hogy e jeles színé-
szünk érdeme szerint fog megjutalmaztatni.

* Miután a nyilvános bál nem volt elég,
kezdődnek a házimulatságok kettő is esik
egy napra. Kurta már a farsang s közel a
hűshagyó. Esembe jutnak Csokonay Do-
rotyájának szavai: Hűshagyó — hűshagyó
— engem itthonhagyó.

* Mult szombaton egy anya, kit gyer-
mekei mind elhagytak aggkorában, szobájá-
ban asztal alá esvén meghalt. Tisztelet atyá-
dát és anyádat, hogy hosszú életű lehess a
földön; ezeknek nem jósolhatunk hosszú

életet. Rosz gyermekek! megfelejtkozni arról,
ki szülte, táplálta s ki mindenök volt.

& A legközelebb mult héten egy ve-
szett eb megmárt egy 7 és fél éves gyer-
meket, ki e miatt az úgynevezett víz iszonyba
esett. Az apa a helyett, hogy orvosi segély-
hez folyamodott volna, egy kuruzsoló asz-
szonyhoz vitte gyermekét s csak 9-ik napra
fordult a tudomány segítségéhez, mely azon-
ban ekkor már késő volt. Hallomás szerint
a gyermek már meghalt. Sajnálattal kell
kifejezni azok felett, kik még mai napság
is hisznek a babonákban.

[] Mint halljuk: a szabadkai színtársu-
lat művezetőjéül Takács Adám a ko-
losvári nemzeti színház jeles tagja és ren-
dezője van kizemelve. Derék férfi, kiről
csak jót és dicséretet hallhatunk, — eddig!

[] Az Orsi-párnak, színtársulatunk e
tehetséges és szorgalmas tagjának a jövő
szombaton (február 25-én) lesz jutalomjáté-
kuk. — Az előadandó darab „Béla Futása”
vagy „Tatárjárás Magyarországon.” Első
magyar opera, illetőleg melodráma. Előlege-
sen is felhívjuk reá a t. közönség figyelmét.

* Tisztelettel ismételjük figyelmezteté-
sünket rendőri hatóságunkhoz az udvar nél-
küli kocsmák ügyében: van-e tudomása arról
mi scandalosus, szemérmert rontó, undorító
jelenetek fordulnak elő ezek s ha van körül
tudomása, akar-e valamit tenni ez ügyben?

(Hymen.) Petrik József f. hó 18-án
délután 3 órakor fogja oltárhoz vezetni Me-
zei Erzsébet k. a-t.

— Március 11-én leendő az izraelita
játékony nögyeleti táncvigalom. — Mint
hallatszik a rendezők az „oddi” vigalmakat
diszességen felülmúlni szándékoznak.

Üzleti árak.

Szabadka, 1871. febr. 17.
Tiszta buza 82—86 font-ig 5 frt 20
—5 frt 50 kr-ig vámmászaja.
Rozs 78—80 font-ig 80 fontot mérve
2 frt 90—3 frt 10-ig.
Kukorica vámmászaja 2. 10—2 frt 15 kr.
Arpa 67—70 fontjával mérve 2 frt —
5 kr-ig.
Zab 100 bécsi font 2 frt 50—2 frt 60 kr.

Szerkesztői üzenetek.

G. M. úrnak Sz-d. Szivesen vesszük.
„A nyílt titok” szerzőjé-
nek. Közlünk máskor is ehez hasonlókat,
Esztelmeki úrnak Kalocsán. Vár-
juk becses küldeményét — valódi neve alatt,
mert úgy hisszük mi, hogy ez álnév.

Miként jelent meg első versen-
yével jöhét, úgy hiszem nem sietős.
Igaz hívő műzulmannak: Foly-
tasd csak hangjaid a központból ott vágy-
te helyeden. Erintson a próféta kaphtánya
szelével.

Felelős szerkesztő Radits György.
Főmunkatárs Hoós Dezső.

Midőn a vonal 5 percre megállt Ange-
lika a felügyelőre e szavakkal rivált: „Más
coupe-t,” mire ez alázatosan ajtót nyitott s
más vagonba vezeté az utasokat, hol csak
egy orosz hereg volt.

A büszke, gazdag, ferdén nevelt hölgy
mindenesetre biztosan számított arra, hogy
a báró őt követni fogja, de ez nem követé,
hanem jobbnak tartá, a koldusgyermekkel
együtt maradni s még meg sem mozdult,
midőn amaz eltávozott.

„Mit mondasz ehhez leányom?” kérdé
a tanácsos ur haragosan, midőn egyedül
voltak.

„Semmit,” felelé, „mint azt, hogy a
báró ur számára háznak ezután zárva leszen.”
„Szép név, ősi nemesség,” dörmögé az
öreg tanácsos Hubert, kedvtelenül, „ha nincs
is pénze, annál szebbek összekötötésai, fa-
tal, horribel!”

(Folyt. köv.)

Nyílt titok.

Én nem tudom mi bánt engem?
Beteg vagyok — de nincs bajom!
Kérdik sokan — mond meg mi bánt?
Azt én — azt én nem mondatom.

Talán titok — te kis leány?
Arcod olyan nagyon pirul —
Szíved dobog — kebled hevül,
Nem-e Amor nyilaitul?

Igen titok, nagy nagy titok
Szeretném azt, de nem lehet, (de nem bírom.)
Szeretni azt, kit óhajtok,
Mert tiltja a bús végezet! (főris korom.)

T. J.

VASUTI MENETREND.

		este		délután				délután	
		óra	perc	óra	perc			óra	perc
CSABA	indulás	8	—	3	35	ESZÉK	indulás	3	45
Csorvás	"	8	40	4	25	Szarvas	"	4	9
Oroszláza	"	9	18	4	15	Dálya	"	4	37
Sámsón	"	9	41	4	41	Erdőd	érkezés	4	51
H.-M.-Vásárhely	"	10	26	délután	5	32			
Algyő	"	10	56		6	4			
Szeged (vendéglő)	érkezés	11	14	óra	6	23			
Szeged	indulás	3	15	2	30	Gombos-Bogocsa	indulás	6	55
Horgos	"	3	52	3	12	Szonta	"	6	24
Palics	"	4	23	3	49	Priglevica-Szt. Iván	"	6	47
SZABADKA	"	4	54	4	29	Zombor	"	7	32
Tavankút	"	5	27	5	5	Militics	"	7	57
Bajmók	"	5	54	5	39	Bajmók	"	8	47
Militics	"	6	39	6	32	Tavankút	"	9	8
Zombor	"	7	14	7	17	Szabadka	"	9	57
Priglevica-Szt. Iván	"	7	46	7	53	Palics	"	10	14
Szonta	"	8	11	8	17	Horgos	"	10	49
Gombos-Bogocsa	érkezés	8	27	8	34	Szeged	"	11	24
Erdőd	indulás	9	27	dunai	átkelés				
Dálya	"	9	55						
Szarvas	"	10	20						
ESZÉK	érkezés	10	45						

HIRDETÉSEK.

833
260 sz 1871

Arverési hirdetmény.

Szabadka sz. kir. város gazdasági ügyosztálya részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a **bajmoki nagyvendéglő** azonnali készpénz fizetés mellett árverés útján határozottan el hasznosbérbe adatni folyó 1871. évi április hó 24-től számított egy évre árverési határnapul f. évi mártius hó 12-ének reggeli 11 órája tüzetik ki, melyre a bérleti szándékozók a gazdasági ügyosztály hivatal-szobájába meghívattak.

Elfogadtatnak írásbeli lepecsételt ajánlatok (offert) is az árverés megkezdése előtt.

Megjegyeztetvén, hogy az árverés az árverelőre azonnal a városra pedig csak a gazdasági szék jóváhagyása után emelkedik jogerőre.

Szabadkán, 1871. évi február hó 13-án.

Lénárd Máté, polgármester.

834
265 sz.

Arverési hirdetmény.

Szabadka sz. kir. város gazdasági ügyosztálya részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonához tartozó 3. körben úgynevezett **cigány-utcában** 1641. szám alatt fekvő 158 [] ölet tevő üres háztelek örök áron azonnali készpénz fizetés mellett árverés útján határozottan eladatni — árverési határnapul f. 1871-ik évi március hó 26-ának délutáni 3 órája tüzetik ki, melyre a vásárolni szándékozók a helyszíni tisztelettel meghívattak.

Elfogadtatnak írásbeli lepecsételt ajánlatok (offert) is az árverés megkezdése előtt.

Megjegyeztetvén, miszerint az árverés a vevőre azonnal a városra pedig csak a gazdasági szék jóváhagyása után emelkedik jogerőre.

Szabadkán, 1871. évi február hó 13-án.

Lénárd Máté, polgármester.

606.
206. gszhoz 1871.

Arverési hirdetmény.

Szabadka sz. kir. város gazdasági ügyosztálya részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a szénatérnek f. 1871. évi április hó 24-től jövő 1872. évi április hó 24-ig terjedő időtartamra tehát egy évre — leendő bérbeadás árverés útján negyedévenként előre fizetendő bérleti összeg feltétele mellett ellátározatván, — árverési határnapul f. évi február hó 26-ának reggeli 10 órája tüzetik ki, melyre a bérleti szándékozók a gazdasági ügyosztály hivatal szobájába tisztelettel meghívattak.

Elfogadtatnak írásbeli lepecsételt ajánlatok (offert) is az árverés megkezdése előtt megjegyeztetvén, miszerint az árverés az árverelőre azonnal, — a bérbeadó városra pedig csak a szék jóváhagyása után emelkedik jogerőre.

Szabadkán, 1871. február hó 1-én.

17-3-3

Lénárd Máté, polgármester.

Galéne-befőcskendezés

3 nap alatt gyógyít minden fájdalom nélkül gyűcső-kifolyást úgy most keletkezőt, valamint kifejtet és egészen üdültet.

Központi főraktár az osztrák-magyar birodalom számára;

MAAGER VILMOS, BÉCS

14- Bäckerstrasse 12. sz. 24-4

és Török Józsefnél Poston.

Egy üveg ára használati utasítással 3 frt 70 kr.

Arjegyzék Bugárszki Szvetozár Szabadkán

az izraelita piacon Kuti Antal-féle házbani fűszer-, anyag-, festék- s vegyes-áru kereskedéséből.

Sárga répi horni legkorábbi 1 lat 5 kr.	Fejes saláta igen korai sárga	10 "
" " " " " " " " " " " "	" " " " " " " " " " " "	10 "
Carfiola kitűnő korai, kizsiai	Fejes saláta téli zöld egy lat	10 "
nagy 1 lat	Kötöző saláta nagy boruló	16 "
44 "	" " " " " " " " " " " "	12 "
41 "	" " " " " " " " " " " "	14 "
Ugorka erfürti korai besavanyított	" " " " " " " " " " " "	12 "
való 1 lat	8 "	16 "
Ugorka erfürti kigyóhosza 1 lat 16 "	Celler különös nagy bapos	16 "
8 "	Petrezselom nagy finom	8 "
24 "	csipkéslevelű egy lat	8 "
24 "	csipkéslevelű egy lat	8 "
Fejes kel ulmi igen korai 1 lat 12 "	Pásztérnek különös egy lat	8 "
12 "	Lóheró mag, valódi franciai	14 "
12 "	" " " " " " " " " " " "	60 "
12 "	Lucerna elsőrendű egy font	14 "
12 "	Mohármag itéje	14 "
12 "	Számos virág magvak közül mint kiváló	14 "
12 "	kitűnőségeket különösen ajánlom:	14 "
12 "	Levkojen 15 külön színezetben, nyári	14 "
12 "	őszi, téli.	14 "
12 "	Dianthus emiophilus, remontant	14 "
12 "	Impatiens Adrieux, franciai	14 "
12 "	P. M. Mimulus hibridus tigrinus	14 "
12 "	legelőnkébb változatokban, legszebb,	14 "
12 "	legújabb	14 "
12 "	Nierenbergia calicina, virágzik július	14 "
12 "	tól decemberig.	14 "
12 "	Pertunia Comtesse of Elles-	14 "
12 "	meve	14 "
12 "	Pertunia Princesse Royale	14 "
12 "	" Wilhelm I. carmoisin	14 "
12 "	" Princesse Leopoldine	14 "
12 "	Phlox minden nemei, kiválóan kere-	14 "
12 "	settek	14 "
12 "	P. Peustenom Cardinal Riche-	14 "
12 "	lieu	14 "
12 "	Viola nigra, legújabb, kőszin fekete. 2	14 "

Özv. Bittermann Károlyné

ajánlja

ujjonnan nagyobbított

KÖNYV- NYOMDÁJÁT

a lehető legjutányosabb ár mellett esinos és díszes munkák gyors és pontos elkészítésére.

Együttal tudatja a t. e. közönséggel, hogy ugyanott a „Bácska“ részére hirdetések a legjutányosabb ár mellett, nemkülönben előfizetések is elfogadtatnak.

TRAUB B.

könyv-, hangjegy- és papirkereskedése

S Z E G E D E N,

ajánlja minden tekintetben **igen gazdagon felszerelt üzletét.**

Könyvek és hangjegyek

igen nagy készletben eredeti bolti áron. — Bármily és bárhol megjelent és hirdetett könyvek, hírlapok vagy hangjegyek általán gyorsan és pontosan megszerezhetők.

Legelső bel- és külföldi gyárakkal összeköttetésem nagy raktáram által **mindennemű papírosok és írószerek nagyban** és kiesinyben a legjutányosabb gyári áron kaphatók és vidéki megrendelések **pontosan és azonnal** eszközöltetnek.

11-24-6

Nyomatott Szabadkán Bittermann Károly özvegyénél.